

Nr 14.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
kastring, m. m.; given Stockholms slott den 8 januari
1944.*

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill
Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om kastrering; och
- 2) lag angående ändrad lydelse av 14 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249)
om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

GUSTAF.

Thorwald Bergquist.

F ö r s l a g
till
L a g
om kastrering.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Kan någon med skäl antagas komma att på grund av sin könsdrift begå brott som medför allvarlig fara eller skada för annan, må han kastreras enligt denna lag, såvida han samtyckt därtill.

Samma lag vare, där någon på grund av könsdriftens abnorma riktning eller styrka åsamkas svårt själsligt lidande eller annan allvarlig olägenhet.

Denna lag äger ej tillämpning i fråga om ingrepp i könsorganen som är påkallat av kroppslig sjukdom.

2 §.

Saknar någon på grund av rubbad själsverksamhet förmåga att lämna giltigt samtycke till kastrering, må han kastreras, oaktat sådant samtycke ej föreligger.

3 §.

Ej må någon kastreras innan han fyllt tjugutre år, med mindre synnerliga skäl därtill äro.

4 §.

Kastrering må, där ej nedan annorlunda stadgas, företagas allenast efter tillstånd av medicinalstyrelsen. Sådant tillstånd må icke lämnas för någon, med mindre tillfälle att yttra sig, där så kan ske, beretts, om han är underårig den som har vårdnaden om honom, om han är omyndigförklarad hans förmyndare, om han är gift hans make samt om han är intagen å allmän anstalt dennas läkare och föreståndare.

Å den som fyllt tjugutre år och är i stånd att lämna giltigt samtycke må kastrering enligt 1 § andra stycket företagas utan medicinalstyrelsens tillstånd, därest den läkare som utför ingreppet samt annan läkare i den tjänsteställning Konungen föreskriver, i skriftligt utlåtande, med angivande av grunden för åtgärden förklarar förutsättningarna för densamma vara för handen. Vad nu sagts skall dock ej gälla den som är intagen å fångvårdsanstalt, sinnessjukhus eller annan dylik anstalt.

Vid prövning som avses i andra stycket skall i tillämpliga delar iakttagas vad i första stycket andra punkten stadgas.

5 §.

Kastrering skall utföras å lasarett, därmed jämförlig allmän anstalt eller sjukstuga av där anställd läkare. Utan hinder härav må medicinalstyrelsen, där styrelsen så prövar erforderligt, medgiva viss läkare att utföra sådan åtgärd å anstalt som nyss sagts eller å annan anstalt.

6 §.

Läkare eller annan, som å tjänstens vägnar eller eljest tagit befattning med kastrering eller med ärende angående sådan åtgärd, må ej i oträngt mål yppa något av vad därvid förekommit.

7 §.

Över medicinalstyrelsens beslut i ärende angående kastrering må besvär anföras hos Konungen inom en månad från den dag då beslutet meddelades.

8 §.

Den som verkställer kastrering i strid med denna lag eller mot bättre vetande till myndighet eller läkare avgiver falsk utsaga i ärende angående kastrering eller överträder vad i 6 § stadgas, dömes, där ej förseelsen eljest är belagd med strängare straff, till dagsböter eller fängelse i högst ett år.

9 §.

Förseelse mot vad i 6 § stadgas må ej åtalas av allmän åklagare, där den ej av målsägande angives till åtal.

Böter som ådömas enligt denna lag tillfalla kronan.

10 §.

Konungen äger meddela erforderliga bestämmelser angående tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1944.

Förslag

till

Lag

**angående ändrad lydelse av 14 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om
inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.**

Härigenom förordnas, att 14 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

14 §.

Handlingar vilka — — — förbehåll göras.

Angår handling — — — annan person.

Vad i denna paragraf stadgas har icke avseende å myndighets beslut som särskilt utfärdats eller i protokoll upptagits, där fråga ej är om barnavårdsnämnds eller nykterhetsnämnds beslut eller om beslut i ärende som rör tillämpning av lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, lagen om avbrytande av havandeskap, lagen om sterilisering eller lagen om kastrering.

Uppgifter och — — — om socialregister.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1944.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1938: 321.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 november 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bergquist, anmäler efter gemensam beredning med t. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Rosander, fråga angående *lagstiftning om kastrering*.

Föredraganden anför följande.

Med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 6 oktober 1938, varigenom strafflagberedningen tillsattes och dess allmänna arbetsuppgifter bestämdes, uppdrog min företrädare i ämbetet den 3 maj 1941 åt beredningen att upptaga frågan angående lagstiftning om kastrering av vissa sedlighetsförbrytare. Strafflagberedningen har sedermera den 1 september 1941 avgivit promemoria med förslag till lag om kastrering m. m. (SOU 1941: 25).

Jag anhåller nu att få anmäla detta ärende.

Inledning.

Med kastrering förstås en åtgärd som åsyftar att beröva en person — man eller kvinna — alla de funktioner som äro betingade av könskörtlarna. Kastrering sker vanligen genom operativt borttagande av dessa körtlar (testiklarna hos mannen, äggstockarna hos kvinnan). Samma effekt kan emellertid även, om än icke med samma grad av visshet, vinnas genom röntgen- eller radiumbestrålning av könskörtlarna. Genom kastreringen försvinner fortplantningsförmågan, likaså de verkningar på organismen, som äro beroende av den från könskörtlarna härrörande insöndringen (inre sekretionen) av hormoner. Av denna insöndring beror könsdriften till stor del, i många fall huvudsakligen eller helt.

Ett operativt avlägsnande av könskörtlarna, helt eller delvis, företages ej sällan på grund av kroppslig sjukdom. I vissa fall, såsom då könskörtlarna äro angripna av tuberkulos eller svulstbildningar, är syftet med ingreppet icke att upphäva de till könskörtlarna bundna funktionerna utan blott att häva den sjukliga processen. Nödgas man härvid borttaga båda könskört-

larna, inträder kastreringseffekt såsom en oundviklig biverkan. Ofta har dock sjukdomen redan tidigare förorsakat att könskörtlarnas funktion upphört. I andra fall sker ingreppet i syfte att upphäva könskörtlarnas funktion för att därigenom skapa en förutsättning för sjukdomens botande. Operationen är då att anse såsom kastrering i egentlig mening.

Enligt av strafflagberedningen från medicinalstyrelsen inhämtade uppgifter ha under åren 1935—1939 på landets sjukvårdsinrättningar företagits operationer, bestående i en- eller dubbelsidigt avlägsnande av könskörtlarna — vilketdera har av tillgängliga uppgifter icke kunnat avgöras — till ett antal av 10,642, därav å män 1,139 och å kvinnor 9,503. Enligt meddelande från medicinalstyrelsen skulle endast i fyra av nämnda fall ha förelegat indikationer, som varit av intresse för beredningens uppgift. Beredningen har emellertid — under hänvisning till att det understundom kunde vara tivelaktigt vad som menas med medicinsk indikation samt att gränsen mellan medicinska och andra indikationer kunde vara flytande — uttryckt en förmodan, att i något flera fall än fyra indikationen varit av annan art än kroppslig sjukdom.

Från kastrering bör särskiljas sterilisering i den betydelse, vari detta ord numera vanligen brukas. Sterilisering i denna inskränkta mening är ett ingrepp i könsorganen, som icke medför annan påföljd än att fortplantningsförmågan försvinner. Detta åstadkommes genom att de mogna könszellerna hindras i sin passage från könskörtlarna, vilket enklast sker genom operativt avlägsnande av ett stycke av sädesledarna eller äggledarna.

Sterilisering blev föremål för rättslig reglering genom lagen den 18 maj 1934 om sterilisering av vissa sinnessjuka, sinnesslöa eller andra som lida av rubbad själsverksamhet. Denna lag har numera avlösts av den mera omfattande lagen den 23 maj 1941 om sterilisering. Lagbestämmelser om kastrering saknas däremot.

I samband med antagandet av 1934 års steriliseringslag anhöll nämnda års riksdag på hemställan av andra lagutskottet, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig, förutsättningslös utredning huruvida och under vilka förhållanden sedlighetsförbrytare måtte kunna underkastas sådant ingrepp, som vore ägnat att motverka eller upphäva deras sjukliga anlag. Med anledning av riksdagens anhållan uppdrog dåvarande chefen för justitiedepartementet den 15 juni 1935 åt tillkallade sakkunniga att verkställa den begärda utredningen, men de sakkunnigas arbete avbröts genom Kungl. Maj:ts den 13 december samma år meddelade beslut rörande anstånd med vissa kommitté- och sakkunnigutredningar inom justitiedepartementet, och den 23 december 1939 återkallades de sakkunnigas uppdrag i förevarande del. Genom beslut den 3 maj 1941 förordnade därefter min företrädare i ämbetet, såsom inledningsvis nämnts, att strafflagberedningen skulle upptaga frågan angående lagstiftning om kastrering av vissa sedlighetsförbrytare.

Sedan beredningen avlämnat sin promemoria i ämnet har beredningen tillika i anledning av särskilt uppdrag utarbetat förslag till lagstiftning angående åtgärder mot homosexualitetens samhällsfarliga yttringar. I en vid in-

nevarande års riksdag väckt motion (II: 130) yrkades, att riksdagen måtte för sin del antaga de av strafflagberedningen sålunda utarbetade lagförslagen med de jämkningar och ändringar som kunde föranledas av motionens behandling i lagutskottet. Därvid anfördes att frågan om kastrerings tillåtlighet ägde nära samband med åtgärderna mot homosexualitetens samhälls-farliga yttringar och att de båda lagstiftningsfrågorna lämpligen borde lösas i ett sammanhang.

På hemställan av första lagutskottet — som anslöt sig till vad sålunda anförts — beslöt riksdagen att i skrivelse (nr 205) till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för nästkommande års riksdag av förslag till ändrad lagstiftning angående homosexualitetens straffrättsliga behandling och därmed sammanhängande ämnen i huvudsaklig överensstämmelse med de av strafflagberedningen utarbetade lagförslagen.

Frågan om ändrad lagstiftning rörande homosexualitetens straffrättsliga behandling har tidigare i dag av mig anmälts. Därvid har jag anmärkt att frågan om lagstiftning angående kastrering torde äga den självständiga betydelse att den bör upptagas till särskild behandling.

Strafflagberedningens förslag.

Strafflagberedningen har upptagit till behandling frågan om lagstiftning angående kastrering i hela dess vidd.

Beträffande kastrerings tillåtlighet enligt gällande rätt uttalas av beredningen, att det självfallet är utan stöd av uttrycklig lag tillåtet att på medicinsk indikation borttaga eller funktionellt förstöra könskörtlarna. Angående rättsenligheten av en kastreringsåtgärd i andra fall erinrar beredningen, att kastrering rent objektivt sett får anses innebära tillfogandet av sådan svår kroppsskada varom förmäles i 14 kap. 10 § strafflagen. Beredningen anför i denna fråga ytterligare följande.

I den proposition som avlämnades till 1934 års riksdag med förslag till lag om sterilisering av vissa sinnessjuka, sinnesslöa eller andra som lida av rubbad själsverksamhet framhölls, att enligt gällande rätt sterilisering som vore betingad av medicinska skäl vore tillåten i samma utsträckning som andra jämförbara operativa ingrepp; i övrigt vore sterilisering tillåten, om den företoges med samtycke av den som steriliserades samt för densamma förelåge bärande skäl av eugenisk, social, humanitär eller kriminalpolitisk natur.

Att 1934 års lag om sterilisering utgick från den i propositionen framförda uppfattningen om rättsenligheten av ett steriliseringsingrepp kom ytterligare till uttryck i den i enlighet med uttalanden i propositionen utfärdade kungörelsen den 2 november 1934 angående berättelse i vissa fall om verkställd sterilisering. Denna kungörelse föreskriver nämligen skyldighet för läkare, som verkställt sterilisering i annat fall än som avses i 1934 års lag, att inom viss tid efter åtgärdens vidtagande insända berättelse därom till medicinalstyrelsen. Härmed åsyftas icke blott sterilisering på medicinsk indikation utan även sterilisering på andra skäl efter samtycke av den steriliserade.

I 1934 års lag föreskrevs, i överensstämmelse med 1933 års betänkande, att sterilisering endast finge ske genom ingrepp av sådant slag att i allmän-

het skada till hälsan ej vore därmed förenad. Avsikten var att genom denna formulering utesluta kastrering från de metoder som kunde användas vid sterilisering. Medan genom 1934 års lag om sterilisering möjlighet till sterilisering infördes i fråga om personer, vilka icke kunde lämna giltigt samtycke till åtgärden, lämnades sålunda frågan om kastrering av dylika personer oreglerad. Sådan kastrering kunde därför, så länge 1934 års lag gällde, icke anses tillåten. 1941 års lag om sterilisering har icke medfört någon ändring härutinnan. Denna lag äger nämligen enligt uttryckligt stadgande icke tillämpning å kastrering. Det torde således alltjämt få anses, att enligt gällande rätt kastrering av personer, som icke kunnat lämna samtycke till åtgärden, är otillåten.

Vad åter angår kastrering av personer, som lämnat giltigt samtycke till ingreppet, står det i full överensstämmelse med grundtankarna i 1934 års steriliseringslag, att kastrering i dylikt fall ansetts tillåten, när kriminalpolitiska eller andra bärande skäl till könsdriftens borttagande förelegat. Icke heller härutinnan har ändring skett genom tillkomsten av 1941 års lag. Att denna utvidgats till att avse även sterilisering av personer, som kunna samtycka därtill, är icke grundat på en ändrad uppfattning om steriliserings tillåtlighet enligt tidigare gällande rätt vid fall av giltigt samtycke. Utvidgningen av tillämplighetsområdet för den nya lagen — vilken medfört att sterilisering även vid lämnat samtycke numera icke är tillåten i andra än i lagen uttryckligen angivna fall — har endast föranletts av praktiska skäl. Det har nämligen, för att undvika en ojämn praxis och för att främja användningen av sterilisering, när sådan ur allmän synpunkt är önskvärd, ansetts angeläget att åstadkomma en såvitt möjligt fullständig reglering i lag av hela steriliseringsspörsmålet och sålunda uttryckligen fastslå i vilka fall sterilisering skall vara tillåten. Det är också tydligt att en ny lagstiftning om åtgärder för fortplantningsförmågens upphävande icke kan ha omedelbart inflytande på tillåtligheten av åtgärder på helt andra indikationer för könsdriftens borttagande, fastän dessa åtgärder ha betydelse även för fortplantningsförmågens bestånd. Kastrering, som med giltigt samtycke verkställs på andra bärande skäl än sådana, som avses i steriliseringslagstiftningen, får därför anses vara tillåten enligt nu gällande rätt.

Till stöd för att kastrering borde i lagstiftningsväg regleras även i andra fall än där fråga är om sedlighetsförbrytare har beredningen anfört att, sedan genom 1941 års steriliseringslag alla fall av sterilisering utom på vissa medicinska skäl underkastats lagens bestämmelser om krav på förhandenvaron av bestämda indikationer och om särskild prövning före ingreppets företagande, det måste anses otillfredsställande att det större och mera allvarliga ingreppet kastrering skulle vara oreglerat i lag och sålunda med vederbörandes samtycke kunna verkställas enbart på läkarens prövning av att enligt hans uppfattning bärande skäl till ingreppet vore för handen. Avsaknaden av lagstiftning på området kunde vidare föranleda att kastrering icke komme till stånd, då sådan ur allmänna synpunkter vore påkallad. En särskild betydelse hade frågan om lagstiftning angående kastrering vidare fått med hänsyn till den aktualitet spörsmålet om åtgärder mot homosexualitetens samhällsfarliga yttringar erhållit.

Såsom indikationer för kastrering uppställas i beredningens förslag dels att någon med skäl kan befaras komma att på grund av sin könsdrift begå brott som innebär allvarlig fara eller skada för annan, s. k. kriminalpo-

litisk indikation, dels att någon på grund av könsdriftens abnorma riktning eller styrka åsamkas svårt själsligt lidande eller allvarlig social olägenhet, en indikation vilken av beredningen betecknats såsom humanitär. Den föreslagna lagen skall ej äga tillämpning i fråga om åtgärd som är påkallad av kroppslig sjukdom. Härmed har beredningen avsett att närmare avgränsa området för sådan kastrering som, enär den företages på medicinsk indikation, icke beröres av förslagets bestämmelser. Beredningen har funnit det angeläget att, då kastrering på kriminalpolitiska och humanitära indikationer göres beroende av att särskilda förutsättningar föreligga, de för dessa fall avsedda lagbestämmelserna icke kringgås genom att de medicinska indikationerna vidgas utöver vad som därmed avsetts. Själsligt lidande på grund av en abnorm könsdrift borde sålunda enligt beredningens mening hänföras icke under medicinsk utan under humanitär indikation.

En förutsättning för kastrering enligt den föreslagna lagen är att den på vilken ingreppet skall företagas samtycker till åtgärden. Saknar han på grund av rubbad själsverksamhet förmåga att lämna giltigt samtycke, må han dock kastreras, även om han ej samtyckt. Några bestämmelser om tvångskastrering upptager emellertid förslaget icke. I avvaktan på de resultat som på frivillighetens väg stå att vinna har beredningen trots det vara riktigast att tills vidare blott tillåta frivillig kastrering. Beredningen har härvid anmärkt att för den som är intagen å fängvårds- eller annan anstalt avgörandet, om han skall låta sig kastreras eller icke, kan i betydlig grad påverkas av utsikten att därigenom undgå fortsatt anstaltsvistelse.

För kastrering fordras enligt förslaget alltid tillstånd av medicinalstyrelsen. Innan tillstånd meddelas skola vissa närstående och, beträffande på allmän anstalt intagen, anstaltens läkare och föreståndare beredas tillfälle att yttra sig. Den som är under 23 år må ej kastreras med mindre synnerliga skäl därtill äro. Kastrering skall i regel utföras å lasarett, därmed jämförlig allmän anstalt eller sjukstuga.

Förslaget upptager vidare bestämmelser om tystnadsplikt för läkare eller annan, som å tjänstens vägnar tagit befattning med kastrering eller med ärende angående sådan åtgärd. Härjämte föreslås ett tillägg till lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar i syfte att bereda skydd mot offentliggörande av beslut som rör tillämpning av lagen om kastrering eller lagen om sterilisering.

Slutligen innehåller den föreslagna lagtexten vissa straffbestämmelser, nära överensstämmande med motsvarande stadganden i steriliseringslagen.

Beträffande den närmare motiveringen till de särskilda bestämmelserna får jag hänvisa till betänkandet.

Yttranden.

Över promemorian ha utlåtanden efter remiss avgivits av justitiekanslersämbetet, rikets hovrätter, fängvårdsstyrelsen, interneringsnämnden, socialstyrelsen, medicinalstyrelsen, sinnessjuknämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt

Västerbottens län ävensom medicinska fakulteterna vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutets lärarkollegium. Överståthållarämbetet har vid sitt utlåtande fogat yttranden av polismästaren och förste stadsfiskalen i Stockholm. Länsstyrelsen i Uppsala län har bifogat yttranden av förste provinsialläkaren och landsfogden i länet ävensom av polismästaren och barnavårdsnämnden i Uppsala, länsstyrelsen i Östergötlands län yttranden av förste provinsialläkaren i länet och tjänsteförrättande förste stadsläkaren i Norrköping, länsstyrelsen i Malmöhus län yttrande av förste provinsialläkaren i länet, länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus samt i Västerbottens län yttranden av förste provinsialläkarna och landsfogdarna i länen. Sedan tillfälle att avgiva yttrande beretts Sveriges advokatsamfund, föreningen Sveriges häradshövdingar, föreningen Sveriges stadsdomare, föreningen Sveriges landsfogdar, föreningen Sveriges landsfiskaler, svenska läkaresällskapet och svenska psykiatriska föreningen, ha yttranden inkommit från föreningen Sveriges landsfogdar, föreningen Sveriges landsfiskaler, svenska läkaresällskapets sektion för psykiatri och neurologi samt svenska psykiatriska föreningen.

I åtskilliga av de avgivna yttrandena har strafflagberedningens förslag lämnats utan erinran. Detta är fallet med de yttranden, som avgivits av *hovrätten över Skåne och Blekinge, fångvårdsstyrelsen, majoriteten inom interneringsnämnden, förste stadsfiskalen i Stockholm, landsfogden och förste provinsialläkaren i Uppsala län samt polismästaren och barnavårdsnämnden i Uppsala, länsstyrelsen i Östergötlands län jämte förste provinsialläkaren i länet och tjänsteförrättande förste stadsläkaren i Norrköping, länsstyrelsen i Malmöhus län och förste provinsialläkaren i länet, förste provinsialläkaren i Göteborgs och Bohus län, länsstyrelsen i Västerbottens län samt landsfogden och förste provinsialläkaren i länet* ävensom *föreningen Sveriges landsfiskaler*.

I andra yttranden har lagförslaget gjorts till föremål för mera ingående uttalanden.

I fråga om betydelsen av en lagstiftning om kastrering har *medicinalstyrelsen* anfört:

Behandlingen av patologiska avvikelser på sexuallivets område måste anses vara en medicinsk angelägenhet. Läkekonsten förfogar på detta område ännu icke över så effektiva invärtesmedicinska behandlingsmetoder som på många andra. På senare år har man emellertid börjat i viss utsträckning använda kastrering, vilken utom de rent medicinska även har vissa sociala, brottsprofylaktiska och även andra konsekvenser. På skäl, som strafflagberedningen anfört, finner medicinalstyrelsen det riktigt, att detta ingrepp blir i lag reglerat.

Nyare vetenskapliga erfarenheter om följderna av kastrering hos män visa, att detta ingrepp, som hos dem i regel medför könsdriftens upphörande, kan vara av stort värde för bekämpande av vissa svårare sjukliga företeelser inom sexuallivets område. De olägenheter för den kastrerade individens fysiska och psykiska hälsa, som ingreppet tidigare ansetts medföra, ha, om det företages sedan vederbörande uppnått könsmognad, i allmänhet visat sig icke vara så svåra, att de icke som regel måste anses väsentligt understiga olägenheterna av en bibehållen abnorm sexualdrift.

Erfarenheter från styrelsens rättspsykiatriska nämnd lämna bestämda skäl för den meningen, att kastrering av sedlighetsförbrytare icke sällan skulle kunnat vara en ur terapeutisk och brottsprofylaktisk synpunkt rationell åtgärd. Kastrering kan sålunda antagas förebygga ett upprepande av vissa sexualförbrytelser, vare sig det är fråga om personer, vilka bedömas som otillräkneliga på grund av abnormitet eller sjukdom, eller om andra. Kastrering bör emellertid som en ur rent medicinska synpunkter rationell operation kunna komma till användning som terapeutisk åtgärd jämväl för sådana personer, vilka, utan att ha hemfallit åt kriminalitet, kämpa med lytet av en abnorm könsdrift och önska bli befriade från densamma på detta sätt, även om man självfallet i sådana fall i första hand söker komma till rätta med mindre ingripande metoder.

Även majoriteten inom medicinska fakulteten vid universitetet i Lund har med hänsyn till kastreringens såväl själsligt som kroppsligt djupt ingripande natur förordat, att åtgärden regleras i lag, samt har vidare anfört följande.

Vid behandlingen av de medicinska och sociala frågor det här gäller måste man söka bilda sig en uppfattning om orsaken till könsdriftens abnormitet. Vår kunskap i dessa frågor är begränsad. Man har dock rätt att säga att det icke är uteslutet att en närmare undersökning kan påvisa sådana förhållanden som kunna göra en behandling möjlig. I lindriga och tidiga fall torde en hormonell eller psykisk terapi kunna ge resultat. Det finns också anledning att peka på den icke ovanliga kombinationen av lätt schizofren rubbning med homosexualitet, eller den vanliga förekomsten av endokrina rubbningar av olika slag vid encephaliter och andra sjukdomar i mellanhjärnan, eller den starka driften hos somliga schizofrena eller epileptiska personer m. m. Man bör kunna räkna med att vidgade erfarenheter skall leda till att de sexuella rubbningar av mera svår och otvetydig art, som här intressera, i större utsträckning kunna föras tillbaka på läsionell sjukdom i hjärnan. Och det är i varje fall möjligt att behandling av annan art än kastrering kan ge resultat.

Det är under dessa förhållanden önskvärt, att fallet närmare prövas för att utreda i vad mån kastrering är den åtgärd som i första hand bör komma i fråga eller om annan behandling kan tänkas. Det kan också ifrågasättas, om det icke i vissa fall kan vara lämpligt att göra försök med subtotal kastrering. Det anförda innebär, att sakkunnig psykiatrisk undersökning är behövlig såsom förberedande åtgärd för kastrering.

En ledamot av fakulteten, professorn *Backman*, har avstyrkt lagförslaget under anförande, att det vore osäkert om kastrering städse ledde till upphörande av könsdriften och förhindrande av dess yttringar. Kastrering skulle därför i många fall komma att utgöra en för individen och samhället meningslös stympning. I den mån åtgärden vore befogad borde den, i enlighet med vad som hittills skett, anses såsom en förtroendesak mellan en sjuk person och hans läkare och icke såsom en offentlig angelägenhet.

Beträffande den ifrågasatta lagstiftningens räckvidd har någon erinran ej framställts mot att kastrering på kriminalpolitisk indikation bleve reglerad i lag. *Socialstyrelsen* har emellertid anmärkt, att det syntes oklart vilka arter av sedlighetsbrott som åsyftades med den av beredningen föreslagna indikationen. Det förefölle sålunda osäkert, om exhibitionism och vissa lindrigare homosexuella handlingar, såsom mutuell masturbation, omfattades

av indikationen. För att ställa utom tvivel att jämväl den, som kunde befaras företaga sådana handlingar, skulle kunna kastreras, borde man borttaga kravet på att faran eller skadan av brottet skulle vara allvarlig. Jämväl *länsstyrelsen i Uppsala län* har ansett att den föreslagna indikationen icke för alla fall lämnade säker vägledning. Den innebure dock en fördel så till vida att den medgäve en mera fri prövning allt efter de upplysningar om vederbörandes person, som framkomme vid utredningen. Metoden ställde mycket stora krav på prövningsmyndigheten. *Justitiekanslersämbetet* har anfört, att det beträffande andra än dem som redan begått sedlighetsbrott vore önskvärt att erhålla bestämdare anvisningar, under vilka förutsättningar kastrering finge ske. Även i fråga om sedlighetsförbrytare kunde svårigheter uppkomma att avgöra vad som avsåges med allvarlig fara för annan.

Från flera håll har uttalats den uppfattningen, att den av beredningen såsom humanitär betecknade indikationen, att någon på grund av könsdriftens abnorma riktning eller styrka åsamkas svårt själsligt lidande eller allvarlig social olägenhet, rätteligen vore att anse som en medicinsk indikation och att fördens skull kastrering i dylika fall borde lämnas utanför regleringen i lag. Uttalanden i denna riktning föreligga från *sinnessjuknämnden, svenska läkaresällskapets sektion för psykiatri och neurologi, medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala* och *socialstyrelsen*.

Sinnessjuknämnden har anmärkt, att kastrering enligt den moderna medicinska erfarenheten visat sig vara ett medel att terapeutiskt påverka sjukdomar eller lyten, i vilka en till riktning eller styrka abnorm könsdrift inginge såsom dominerande symtom, och nämnden ville hävda, att medicinska indikationer för kastrering föreläge i dessa fall. Operationen hade för patientens personliga del ej mera vittgående följder än mången annan stor operation, och beträffande rätten att lämna giltigt medgivande till åtgärden vore förhållandena desamma som vid andra operationer. Indikationsställandet för ett dylikt ingrepp vore en medicinsk fråga. I sådana fall, där patienten efter operationen ändrade inställning, kunde han liksom beträffande varje annan operation anmäla förhållandet till medicinalstyrelsen, som hade att pröva om operationen företagits på riktiga indikationer eller ej. Såvitt anginge sedlighetsförbrytare, omhändertagna inom sinnessjukvården, hade enligt nämndens hittillsvarande erfarenhet kastrering på medicinska indikationer kunnat ske i så gott som alla fall då sådan operation varit önskvärd och framställning härom gjorts. Initiativ därtill hade dock tagits i mindre utsträckning än önskvärt. Vad anginge kastrering av andra än sedlighetsförbrytare vore det fråga om oförvilliga lojala personer, som drabbats av det lyte en till arten eller graden abnorm könsdrift utgjorde. Nämnden ifrågasatte, om det vore lämpligt att sammanföra dessa med sedlighetsförbrytare under likartade bestämmelser. Förfarandet borde omgärdas med stor diskretion. Den, om vilkens kastrering vore fråga, kunde, om ärendet skulle handläggas av offentlig myndighet, knappast känna sig lika säker på att önskvärd diskretion iakttoges, som om fallet behandlades endast av läkare. Om någon reglering ansåges erforderlig i de fall, då enligt nämndens mening medicinska indikationer

föreläge, kunde denna ske i administrativ ordning och innehålla att operationen skulle verkställas av kvalificerad läkare, möjligen efter samråd med annan läkare, och anmälas till central myndighet utan angivande av patientens namn. *Svenska läkaresällskapets sektion för psykiatri och neurologi* har funnit det betänkligt, att kastrering av icke brottsliga, som lämnat samtycke till åtgärden, skulle regleras i lag. Kastrering motiverades i dessa fall av medicinska synpunkter, och det vore önskvärt, att dessa bedömdes av läkare och ej av offentlig myndighet.

Liknande synpunkter ha anlagts av *majoriteten inom medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala*, som anfört följande.

Med hänsyn till denna grupp torde en lagstiftning, som innebär, att den slutliga prövningen av indikationerna överlämnas till medicinalstyrelsen, i den föreslagna formen vara avgjort olämplig. De ömtåliga frågor det här gäller lämpa sig knappast för sådan prövning, och man bör undvika de risker för offentlighet, som ett sådant tillvägagångssätt medför. I de flesta fall torde det vara mycket svårt att enbart på grundval av skriftliga uppgifter grunda ett riktigt omdöme. Det verkliga bedömandet av situationen måste utföras av läkare, som har direkt kontakt med patienten. Man torde ej behöva befara, att personer i onödan skola önska få kastrering utförd och ännu mindre att läkare skola medverka till onödiga åtgärder av denna art. Det är enligt fakultetens mening lämpligast, att kastrering av sexuellt abnormalt individer, som äro rättskapabla och som ej begått förbrytelser, utföres på sätt, som hittills skett, och fakulteten finner därför de föreslagna lagbestämmelserna mindre lämpliga.

Socialstyrelsen har framhållit, att den inskränkning av begreppet medicinsk indikation som förslaget innebure i förhållande såväl till gängse medicinskt språkbruk som till steriliseringslagens innebörd på denna punkt i vissa hänseenden skulle medföra en förändring till det sämre utan att i ringaste mån förbättra rättsreaktionens kriminalpolitiska resultat. Styrelsen har därom anfört:

En artificiell åtsnörning av den medicinska indikationen skulle på två punkter innebära en inhumanitet mot vissa beklagansvärda homosexuella, vilka av olika skäl kunna önska att bli befriade från en abnorm könsdrift som är en orsak till själsligt lidande och sjukdom.

Å ena sidan finns det sålunda en grupp homosexuella, hos vilka vetenskapen om att de i sin personliga utrustning förete en av samhället såsom mindervärdig och moraliskt förkastlig stämplad samt i sina yttringar straffbar abnormalitet har medfört en neurotisering med svåra subjektiva lidanden och faror (depression med självmordstendens). Dessa människor kunna i själva verket vara moraliskt och socialt högtstående och värdefulla. I åtskilliga fall kan kampen mot en abnorm drift, vars yttringar äro straffbelagda, föranleda hänvändelse till läkare med begäran om befrielse från denna drift genom operativt ingrepp. Så länge en sådan terapi är en sak mellan patienten och hans läkare, kan patienten vara fullt förvissad om att såväl orsaken till hans sjukdomstillstånd — den abnormala driften — som dess botemedel — kastrationen — förblir en hemlighet mellan honom och läkaren. Bestämmas däremot genom en lagföreskrift, att hans psykiska sjukdomstillstånd icke får i vanlig ordning betraktas såsom indikation för medicinskt ingripande, och skall på denna grund icke blott den enligt patientens mening moraliskt och socialt nedsättande orsaken till hans sjukdomstillstånd utan även den stym-

pande operationen genom en viss legal procedur göras bekant för en hel rad människor, då ställes patienten härigenom inför ett alternativ, som styrelsen icke tvekar att beteckna som grymt.

Å andra sidan har styrelsen sig bekant, att det numera icke sällan förekommer att en homosexuell som blivit lagförd för homosexuell handling genom hänvändelse till läkare på medicinsk indikation (psykiskt sjukdomstillstånd) har blivit befriad från sin abnorma drift och sålunda har givit domstolen det mest övertygande bevis på sin önskan att framdeles avstå från dylika handlingar samt därmed har framkallat en mildare rättsreaktion och undgått den sociala ruin, som skulle ha blivit följden av en ovillkorlig dom till straffarbete. Eftersom strafflagens syfte icke kan vara att socialt ruinera lagöverträdare, innebär denna metod att behandla homosexuella handlingar även påtagliga kriminalpolitiska fördelar, då ju ej ens de strängaste efter brottet avpassade frihetsstraff avlägsna den abnorma driften och förebygga återfall, såsom här sker.

Den av beredningen intagna ståndpunkten i denna fråga har emellertid på andra håll uttryckligen tillstyrkts. En skiljaktig ledamot av medicinska fakulteten i Uppsala, professorn *Jacobowsky*, har sålunda yttrat:

Kastreringsoperationer, företagna på de indikationer, det föreliggande lagförslaget omfattar, skilja sig i flera avseenden från vanliga kirurgiska ingrepp. Indikationerna röra sig här helt på det själsliga området och äro därför underkastade den subjektivitet och osäkerhet som vidlåder allt psykiskt. Indikationer av denna art äro principiellt mindre allmängiltiga, mindre självklara och mera diskutabla än indikationerna vid vanliga medicinska terapeutiska ingrepp. Vidare gäller ingreppet här ett intakt organ och avser en varaktig och irreparabel eliminering av ett helt fysiologiskt funktionskomplex av största betydelse för individens kroppsliga och själsliga tillstånd. Ingreppets särpräglade karaktär framstår med särskild tydlighet, om man mot varandra väger de svårbedömda och flytande indikationerna å ena sidan och ingreppets omfattning och bestående följder å den andra. Redan dessa omständigheter utgöra enligt min mening starka skäl för en lagstiftning, som uppdrager de gränser inom vilka kastreringar på andra än medicinska indikationer få företagas.

Medicinalstyrelsen har väl funnit, att den indikation, som strafflagberedningen betecknat såsom humanitär, principiellt vore att anse som medicinsk, men ansett, att den det oaktat borde omfattas av lagen, ehuru kastrering i sådana fall borde få ske efter mindre omständlig prövning. Styrelsen har också ifrågasatt, om icke lagtexten borde ännu skarpare än som skett uppdraga gränsen för den medicinska indikationen, och har förordat, att bestämmelsen jämkades till att avse kastrering som vore påkallad av sjukdom i könsorganen. *Svenska psykiatriska föreningen* och *medicinska fakulteten vid universitetet i Lund* ha likaledes ifrågasatt, om icke detta mera bestämda uttryckssätt vore att föredraga.

Rörande utformningen av den humanitära indikationen har *Svea hovrätt* erinrat, att de sexuella instinkterna, även om de ej vore abnormt inriktade eller stegrade, hos intellektuellt undermåliga kunde taga sig besvärande uttryck på grund av dessa personers bristande självkontroll. Förslaget vore emellertid så avfattat, att kastrering enligt detsamma, där ej kriminalpolitisk indikation föreläge, icke kunde företagas exempelvis för att möjliggöra vård

i friare former åt en på anstalt intagen sinnessjuk eller sinnesslö, vilkens könsdrift ej vore abnormt inriktad eller stegrad men likväl toge sig sådana uttryck att besvärande restriktioner måste tillämpas vid vården. Hovrätten ville emellertid icke uttala någon bestämd mening, huruvida detta förhållande ägde sådan praktisk betydelse att en ändring av förslaget vore av behovet påkallad. *Länsstyrelsen i Uppsala län* har anfört, att sexuellt abnorma personer i åtskilliga fall oberoende av nämnda abnormitet vore socialt så ställda, att upphävandet av deras könsdrift knappast åstadkomme någon förbättring av deras sociala belägenhet. Som kastrering likväl kunde medföra att de befriades från allvarliga personliga olägenheter, vore det önskvärt, att lagen komme att omfatta även dessa fall. Jämväl *Göta hovrätt* har förordat sådan jämkning, att även allvarlig olägenhet, som icke vore av social natur, kunde föranleda kastrering.

I de flesta yttrandena biträdades strafflagberedningens ståndpunkt, att det åtminstone för närvarande icke bör införas några bestämmelser om tvångskastrering. *Överståthållarämbetet* har emellertid föreslagit, att det skapades möjlighet att företaga tvångskastrering på den som gjort sig skyldig till grovt brott vilket kunde anses framkallat av brottslingens könsdrift. Jämväl *polismästaren i Stockholm*, *länsstyrelsen* och *landsfogden i Göteborgs och Bohus län* samt *föreningen Sveriges landsfogdar* förorda, att möjlighet till tvångskastrering infördes. *Sinnessjuknämnden* har ifrågasatt, huruvida icke tvångskastrering kunde medgivas beträffande på anstalt intagna sedlighetsförbrytare. I sådana fall, i vilka den intagne hade att välja mellan att underkasta sig ingreppet och därefter bliva utskriven från anstalten eller att kvarhållas där, kunde det förefalla mera rätlinjigt att låta kastrera honom utan avseende vid hans önsknings. Som emellertid den intagne i sådana fall oftast torde komma att godvilligt underkasta sig åtgärden, saknade frågan för närvarande större betydelse. Det förtjänade emellertid övervägas, om icke på anstalt intagna sedlighetsförbrytare i vissa fall borde kunna formligen ställas inför valet mellan kastrering och fortsatt kvarhållande i anstalten.

Justitiekanslersämbetet har ifrågasatt, huruvida det icke för kastrering av den, som på grund av rubbad själsverksamhet saknade förmåga att lämna giltigt samtycke till åtgärden, borde fordras att oförmågan vore varaktig, såsom var stadgat i 1934 års steriliseringslag. Det syntes ämbetet tveksamt, huruvida de skäl som föranlett borttagandet av ordet »varaktig» i 1941 års steriliseringslag borde tillerkännas samma betydelse i fråga om kastrering som vid sterilisering. Ämbetet har även framställt önskemål om bestämmelser för att trygga, att samtycke lämnades fullt frivilligt och med klar insikt om kastreringens innebörd, samt har uttryckt tvivel, huruvida det utan tydligt stöd av författningsbestämmelser vore tillbörligt att förelägga en på anstalt intagen valet mellan fortsatt anstaltsvistelse och kastrering.

Beträffande den av strafflagberedningen föreslagna åldersgränsen, 23 år, under vilken kastrering ej må ske med mindre synnerliga skäl därtill äro, har *medicinalstyrelsen* ifrågasatt att gränsen borde sättas till 25 år.

Länsstyrelsen i Uppsala län åter har uttalat, att den föreslagna gränsen enligt dess mening i vissa fall vore alltför hög.

Såsom framgår av det anförda har till stöd för åsikten att kastrering på den av beredningen såsom humanitär betecknade indikationen borde lämnas utanför lagstiftningen i främsta rummet åberopats önskvärdheten att bevara sekretess i kastreringsärendena och framhållits att prövningen fördensskull icke borde förläggas till myndighet utan anförtros läkaren, möjligen i samråd med annan läkare. Frågan huruvida, såsom förslaget innebär, för kastrering alltid borde fordras tillstånd av medicinalstyrelsen har gjorts till föremål för uttalanden även i andra yttranden. I några av dessa har dylikt tillstånd uttryckligen förklarats vara värdefullt. *Länsstyrelsen i Uppsala län* har sålunda tillstyrkt, att prövningen på detta nya och vanskliga område förlades till en och samma myndighet. *Majoriteten inom medicinska fakulteten vid universitetet i Lund* har anfört, att även om man kunde befara, att det föreslagna förfaringssättet skulle verka avskräckande för de icke kriminella, det icke torde vara omöjligt att finna en form som tillgodosåge berättigade krav på sekretess även med granskning av medicinalstyrelsen. Ett skäl som starkt talade för att ingreppet borde ske först efter tillstånd av medicinalstyrelsen vore, att den enskilde läkaren sluppe att ensam stå i ansvar för en åtgärd av så ingripande art som det här gällde.

Den skiljaktige ledamoten av medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala, professorn *Jacobowsky*, har ansett en enhetlig och i möjligaste mån sakkunnig prövning av alla fall påkallad med hänsyn till de ännu mycket begränsade erfarenheterna och kunskaperna på detta område såväl som därtill, att en legalisering av ingrepp av denna art medförde en tendens till utvidgning av indikationerna.

Betänkligheter mot kravet på tillstånd av medicinalstyrelsen ha emellertid framställts även i andra yttranden än dem, i vilka reglering av kastrering på den av strafflagberedningen såsom humanitär betecknade indikationen avstyrkts. *Majoriteten inom medicinalstyrelsen* har sålunda anfört, att sexuellt abnorma personer, som utan att ha åtalats för sexualförbrytelser önskade bliva befriade från sin abnormitet genom kastrering, borde ha möjlighet därtill utan den omständliga procedur, som följde av en prövning av ärendet hos central myndighet. Styrelsen har föreslagit, att indikationerna för kastrering i dessa fall i stället prövades av två på visst sätt kvalificerade läkare vilka, för den händelse patienten saknade förmåga att lämna giltigt samtycke, borde inhämta skriftligt samtycke av hans målsman. Den som utförde ingreppet borde vidare uppsätta en redogörelse för indikationerna och vissa andra förhållanden enligt ett av styrelsen fastställt formulär. Redogörelsen borde bevaras av operatören. Till styrelsen borde insändas en anmälan om ingreppet, försedd med vissa uppgifter som erfordrades för att styrelsen måtte kunna erhålla en översikt över utvecklingen på förevarande område men utan angivande av namn. Två av styrelsens ledamöter, medicinalråden *Edén* och *Byttner*, ha emellertid ansett, att även nu ifrågavarande fall borde läggas under styrelsens prövning.

Svenska psykiatriska föreningen och karolinska institutets lärarkollegium ha framställt i huvudsak samma förslag som medicinalstyrelsens majoritet. Lärarkollegiet har därvid anfört:

Nu gällande lagstiftning utgör icke något hinder för ingreppets användbarhet i terapeutiskt syfte. På grund av indikationernas speciella och svårbedömda art torde emellertid hittills i regel den praxis ha tillämpats, att den kirurg som utfört ingreppet dessförinnan haft tillgång till en kvalificerad fackläkares mening om dess berättigande samt, då fråga varit om person som ej kunnat lämna giltigt samtycke till ingreppet, vederbörande målsmans medgivande. Kollegiet finner icke skäl föreligga att överlämna prövningen av ifrågavarande terapeutiska indikationer till medicinalstyrelsen, särskilt av den anledningen att den — låt vara begränsade — spridning som kännedomen om personens i fråga abnormitet och postoperativa defekttillstånd därmed skulle erhålla dels skulle tillfoga honom ett onödigt lidande, dels skulle avhålla mången från ett eljest önskvärt ingrepp. Om särskilda lagbestämmelser anses erforderliga för att reglera kastrering i terapeutiskt syfte vid sådana sjukliga tillstånd, som manifesteras sig i sexuell abnormitet, torde de böra i huvudsak inskränka sig till att fastslå nu förekommande praxis, d. v. s. överlämna avgörandet åt tvenne särskilt kvalificerade läkare varav den ene kirurg, och att då den som skall kastreras är rättsinkapabel kräva målsmans skriftliga samtycke. Därjämte bör införas anmälningsplikt till medicinalstyrelsen om verkställd operation utan att patientens namn angives.

En ledamot av lärarkollegiet, professorn *Antoni*, har emellertid icke anslutit sig till detta uttalande.

Sinnessjuknämnden har, såsom förut nämnts, beträffande kastrering på vad strafflagberedningen betecknat såsom humanitär indikation ävensom kastrering av sedlighetsförbrytare som äro omhändertagna inom sinnessjukvården ansett en reglering, liknande den av medicinalstyrelsen förordade, vara att föredraga framför den av beredningen föreslagna centrala prövningen, medan nämnden icke framställt någon erinran mot det av beredningen föreslagna prövningsförfarandet i vad avser sedlighetsförbrytare som ej äro omhändertagna inom sinnessjukvården. En skiljaktig ledamot av *interneringsnämnden*, överläkaren *Stenberg*, har uttalat, att tillstånd av central myndighet ej borde fordras för kastrering av en på fri fot varande person, som självant hänvänt sig till läkare med begäran om kastrering eller som vid konsultation erhöle upplysning om att kastrering kunde råda bot för det lidande hans abnorma könsdrift tillfogade honom.

Justitiekanslersämbetet har yttrat, att enligt dess mening någon som är eller varit ordinarie innehavare av domarämbete borde deltaga i medicinalstyrelsens prövning av ärenden om tillstånd till kastrering. Bestämmelse här om borde upptagas i lagen. Även *länsstyrelsen i Uppsala län* och *föreningen Sveriges landsfogdar* ha uttalat sig för att juridisk sakkunskap tillfördes medicinalstyrelsen i dessa ärenden.

Önskvärdheten av sträng sekretess i kastreringsärenden har betonats i flera yttranden. Enligt *justitiekanslersämbetet* torde det förtjäna övervägas, om man icke kunde underlåta att i handlingarna namngiva den person, vars kastrering vore ifrågasatt. Namnet kunde i så fall angivas i särskild hand-

ling som, åtminstone faktiskt, omgäves med ett större mått av sekretess. *Socialstyrelsen* har föreslagit, att namnen ersattes med bokstäver och nummer utom i en handling som förvarades i förseglat omslag och endast finge öppnas i händelse det påkallades av tillräckligt vägande rättsliga skäl.

Departementschefen.

Såsom den lämnade redogörelsen visar begärde riksdagen år 1934 utredning angående lagstiftning om kastrering med hänsyn till det värde ett sådant ingrepp kunde ha såsom skyddsåtgärd mot sedlighetsförbrytare. Den fara som personer med kriminella sexuella böjelser utgöra för sin omgivning gör det ofta nödvändigt att vidtaga åtgärder som mera varaktigt sätta dem ur stånd att fortsätta att begå sedlighetsbrott. Det kan emellertid knappast anses tillfredsställande, att samhället skall vara hänvisat uteslutande till att tillgripa långvarig — kanske livslång — anstaltsinternering av en sådan person för att skydda sig mot risken för nya sedlighetsbrott från hans sida. Många sedlighetsförbrytare skulle kunna göra en samhällsnyttig insats, om de befrias från den könsdrift som ligger till grund för deras kriminella böjelse. Kastrering ger en möjlighet att tillgodose säkerhetssynpunkterna och samtidigt låta individen återfå sin frihet.

Såsom strafflagberedningen uttalat torde kastrering, som sker med giltigt samtycke av den å vilken ingreppet företages, enligt gällande rätt få anses tillåten, om bärande skäl för åtgärden föreligga. Ehuru kastrering således anses kunna ske oaktat frågan ej blivit reglerad i lag, kan frånvaron av bestämmelser i ämnet föranleda att kastrering icke kommer till stånd i den utsträckning som är önskvärd. En reglering i lag torde komma att bidra till att initiativ till kastrering tages i större utsträckning. Beredningen har vidare framhållit, att grova sedlighetsförbrytare ofta förete sådana själsliga defekter att de svårligen kunna giva något rättsligen giltigt samtycke till kastrering. En annan olägenhet som frånvaron av bestämmelser medför är, att prövningen av frågan, huruvida tillräckliga skäl till kastrering föreligga, ej är underkastad någon reglering. Såsom beredningen erinrar, kan till följd härav en person, som är i stånd att lämna giltigt samtycke till åtgärden, bli va föremål för kastrering utan annan prövning än att en läkare, vilken som helst, finner bärande skäl till ingreppet vara för handen. Detta kan icke anses tillfredsställande, helst som det mindre allvarliga ingrepp som sterilisering utgör blivit reglerat i lag.

Beredningen har framhållit, att lagstiftning om kastrering finnes i flera främmande länder. Sålunda ha i samtliga våra nordiska grannländer förut-sättningarna för kastrering reglerats i samma lagar som gälla sterilisering. Enligt dessa bestämmelser kan kastrering ske av kriminalpolitiska skäl för att förebygga brott liksom i viss utsträckning även för att undanröja andra olägenheter av abnorm könsdrift. Såsom vägledande för lagstiftningsfrågans bedömande i Sverige har beredningen betecknat vissa undersökningar beträffande verkningarna av kastrering som gjorts i Danmark, där kastrering varit lagligen reglerad sedan år 1929. Enligt de uppgifter härom som återgivas i

beredningens promemoria ha erfarenheterna varit mycket gynnsamma, särskilt såvitt gäller verkningarna i kriminalpolitiskt och socialt hänseende. Det synes även framgå, att de farhågor man tidigare hyst angående skadliga följder för den kastrerade varit överdrivna.

I yttrandena över beredningens förslag har det nästan enhälligt befunnits önskvärt, att en lagstiftning om kastrering kommer till stånd. Jag hyser även för min del den uppfattningen, att frågan om tillåtligheten av kastrering bör underkastas reglering genom lagstiftning.

Beträffande räckvidden av lagstiftningen synes enighet i stort sett råda därom att den, såsom beredningen föreslagit, bör omfatta kastrering på kriminalpolitisk indikation samt att kastrering på grund av kroppslig sjukdom bör lämnas utanför den lagliga regleringen och således alltjämt bero på vederbörande läkares prövning. Däremot ha uttalats delade meningar om beredningens förslag att i lagen reglera under vilka förutsättningar kastrering må äga rum i de fall då en abnorm könsdrift medför menliga följder för individen i själsligt eller socialt hänseende. I flera yttranden har gjorts gällande, att denna av beredningen som humanitär betecknade indikation rätteligen borde betecknas som medicinsk och att frågan om tillåtligheten av kastrering i sådana fall borde lämnas utanför lagstiftningen.

I dessa hänseenden synes anledning till tveksamhet finnas allenast såvitt angår de fall då kastrering ifrågasättes på grund av själsligt lidande. Det kan icke bestridas, att kastrering som avser att häva sinnessjukdom eller höggradig neuros kan sägas ske på medicinsk indikation. Att lämna utanför lagstiftningens område klara fall av denna natur skulle icke möta några större betänkligheter. Med avseende å gränsfallen synes emellertid välgrundat att underkasta dem reglerande bestämmelser. Det är för övrigt tydligt, att om endast övriga föreslagna indikationer upptagas i lagen, bestämmelserna här om lätt skulle kunna kringgåas genom en utvidgad tillämpning av medicinska indikationer. Jag anser därför nödvändigt att i lagen medtaga även de fall då kastrering motiveras av sådant men, som är av själslig natur. Den föreslagna lagstiftningen kommer därigenom att omfatta samtliga fall, då kastrering huvudsakligen är motiverad av mer eller mindre svårbedömbara förhållanden på själslivets område. De framställda invändningarna mot beredningens förslag synas väsentligen ha sin grund i farhågan att önskvärd sekretess ej skall kunna upprätthållas, därest frågan om kastrering städse skall underkastas central prövning hos medicinalstyrelsen. Denna farhåga torde emellertid i huvudsak kunna undanröjas genom en jämkning av förslaget i fråga om prövningsförfarandet. Av dessa skäl vill jag biträda förslagets ståndpunkt beträffande lagstiftningens omfattning.

Även den närmare utformningen av de föreslagna indikationerna har i yttrandena föranlett vissa erinringar.

Mot den kriminalpolitiska indikationen i förslaget, som förutsätter att vederbörande med skäl kan befaras komma att på grund av sin könsdrift begå

brott som innebär allvarlig fara eller skada för annan, har anmärkts, bland annat, att det kunde ifrågasättas huruvida vissa lindrigare former av sedlighetsbrott omfattades av indikationen. För att detta ej skulle bli föremål för tvivel har yrkats, att ur lagen skulle uteslutas kravet på att faran eller skadan skall vara allvarlig. Att tillmötesgå detta ändringsyrkande torde emellertid med hänsyn till ingreppets allvarliga art icke vara tillrådligt. Det synes sålunda icke böra komma i fråga att tillåta kastrering enbart på den grund att vederbörande kan befaras begå sedlighetsbrott, även om detta är mycket ringa. Någon utvidgning av den kriminalpolitiska indikationen, som ju avser att tillgodose det allmännas intresse, synes mig alltså icke böra äga rum. Emellertid kan det givetvis tänkas, att ur vederbörandes egen synpunkt föreligger allvarlig olägenhet på grund av hans könsdrift utan att han utgör någon allvarlig fara för omgivningen t. ex. om han har en så fast rotad böjelse att han gång efter annan ådrager sig bestraffning för mindre lagöverträdelser på det sexuella området. I sådana fall kan emellertid en kastrering komma i fråga enligt den av beredningen föreslagna s. k. humanitära indikationen. — Ej heller i övrigt har jag, fränsett en mindre redaktionell jämkning, funnit anledning till någon ändring av den föreslagna kriminalpolitiska indikationen.

Den i förslaget upptagna s. k. humanitära indikationen omfattar sådana fall då någon på grund av könsdriftens abnorma riktning eller styrka åsamkas svårt själsligt lidande eller allvarlig social olägenhet. Under utredningen ha särskilt beaktats de lidanden som åsamkas konstitutionellt homosexuella personer genom deras abnorma könsdrift. Kastrering av sådana personer torde kunna vara väl motiverad av humanitära skäl, även om vederbörande ej utgör någon fara för omgivningen och tillräcklig anledning till ingrepp ur kriminalpolitisk synpunkt sålunda ej föreligger. Såsom förut nämnts har i vissa yttranden uttalats, att kastrering kunde — fränsett svårt själsligt lidande — vara motiverad även på grund av annan allvarlig olägenhet än sådan som kan sägas vara av social art. Med hänsyn härtill torde begränsningen till olägenhet av social natur böra utgå. Svea hovrätt har med avseende å utformningen av nu ifrågavarande indikation framhållit, att de sexuella instinkterna, även om de ej vore abnormt inriktade eller stegrade, hos intellektuellt undermåliga kunde taga sig besvärande uttryck på grund av dessa personers bristande självkontroll. Det torde emellertid icke föreligga tillräckliga skäl att fördenskull göra avsteg från förslagets ståndpunkt i fråga om den s. k. humanitära indikationen.

Enligt beredningens förslag skall såsom förut nämnts från lagens tillämpning undantagas kastrering som påkallas av kroppslig sjukdom. Medicinalstyrelsen har i sitt yttrande förordat, att undantaget närmare preciseras till att avse kastrering på grund av sjukdom i könsorganen. Samma ändringsförslag har framställts även i andra yttranden och synes mig lämpligt.

Beträffande den i vissa yttranden berörda frågan, huruvida kastrering skall kunna få genomföras även med tvång, synas övervägande skäl tala

för att i enlighet med strafflagberedningens förslag bygga den nya lagstiftningen på frivillighetens grund. Ehuru givetvis kastrering kan vara påkallad av ett så starkt samhällsintresse att det är önskvärt att ingreppet företages oberoende av den ifrågavarande personens vilja, torde det vara välbetänkt att vid lagstiftning på detta område framgå med försiktighet. Kastrering av en person med sådana själsförmögenheter, att han är i stånd att lämna giltigt samtycke till åtgärden, torde sålunda ej böra tillåtas, med mindre han samtycker därtill. Endast i de fall, då han på grund av rubbad själsverksamhet är ur stånd att lämna sådant samtycke, torde kastrering böra få äga rum därförutan. Även i detta fall bör emellertid, liksom ifråga om sterilisering, gälla att något våld ej må användas för att förmå honom att underkasta sig ingreppet. Något krav på att oförmågan att lämna samtycke skall vara varaktig torde icke behöva upptagas. Därest prövningen huruvida i dessa fall kastrering må ske uppdrages åt medicinalstyrelsen, finnes ej anledning att befara, att kastrering skall företagas på någon som ej själv kan bedöma innebörden av åtgärden, om hopp finnes att han skall tillfriskna så att han åter får förmåga att bedöma frågan.

Vad nu sagts om att lagstiftningen bör bygga på frivillighetens grund utesluter helt naturligt icke, att en person stundom kan befinna sig i sådan belägenhet att han själv känner sig nödsakad att begära eller giva sitt samtycke till kastrering för att undgå för honom allvarliga olägenheter. Den som är intagen å anstalt på grund av att hans abnorma könsdrift innebär en allvarlig fara för andra måste säga sig, att han har ringa utsikt att bli utskriven därifrån, så länge denna fara består. Hans önskan att bli utskriven kan därför utgöra ett starkt motiv för honom att underkasta sig kastrering. Jag vill understryka, att det icke torde vara lämpligt att direkt förelägga en på anstalten intagen person att välja mellan kastrering och fortsatt kvarhållande i anstalt, ehuru anstaltsledningen eller anstaltsläkaren bör i förekommande fall söka klargöra för den intagne, att det finnes möjlighet för honom att bli utskriven, om han underkastar sig kastrering och därefter befinnes ofarlig.

Såsom åldersgräns, under vilken kastrering ej må ske med mindre synnerliga skäl därtill äro, har strafflagberedningen föreslagit 23 år. Medicinalstyrelsen har förordat att gränsen höjes till 25 år, medan i ett annat yttrande ifrågasatts, huruvida icke gränsen borde sänkas. Enighet synes råda därom, att kastrering i allmänhet ej bör företagas å den som ej är fullt utvecklad i fysiskt och psykiskt hänseende. Vid vilken tidpunkt detta inträffar är individuellt. Det möter därför svårigheter att fastställa en för alla fall lämplig åldersgräns. Att sätta den lägre än strafflagberedningen föreslagit torde icke vara att förordas. En höjning av gränsen kan åter medföra, att det ej sällan skulle föreligga ett behov att företaga kastrering å personer under den i lagen angivna åldern. Jag anser mig därför ej böra frångå förslaget på denna punkt. Det torde kunna överlämnas åt prövningen i de sär-

skilda fallen att tillse, att den, som ännu vid 23 års ålder ej är fullt utvecklad, icke blir kastrerad med mindre det påkallas av synnerliga skäl.

I fråga om den prövning som skall föregå kastrering i de fall som avses i förslaget ha olika meningar gjorts gällande i yttrandena. Beredningens förslag att hänskjuta alla i lagen reglerade fall till medicinalstyrelsens prövning har i vissa yttranden uttryckligen betecknats såsom värdefullt. I andra yttranden hävdas däremot, att denna anordning icke vore erforderlig eller lämplig i alla fall. I stället har föreslagits att överlämna prövningen åt läkare.

Vad först angår kastrering på kriminalpolitisk indikation är att märka, att prövningen huruvida sådan indikation föreligger är av annan art än den som läkare i sin verksamhet vanligen företager. Kastreringen sker nämligen i dessa fall ej i främsta rummet för att bota den, mot vilken ingreppet riktas, utan för att skydda samhället mot befarade brott från hans sida. En central prövning av särskilt sakkunnig myndighet synes därför i dessa fall vara på sin plats. Detta torde gälla även om vederbörande är omhändertagen inom sinnessjukvården. Någon annan myndighet än medicinalstyrelsen torde härvid knappast komma i fråga. De i vissa yttranden framställda önskemålen om förstärkning av styrelsen med juridisk sakkunskap i ärenden angående kastrering torde böra beaktas i administrativ ordning.

I fråga om kastrering på humanitär indikation synas skälen att förlägga prövningen till en central myndighet mindre starka. Väl ställas även i dessa fall stora krav på den som skall avgöra huruvida ingreppet är grundat, men kastreringen företages dock i hithörande fall främst med hänsyn till patientens eget bästa, och prövningen, huruvida ingreppet må företagas, är därför väsentligen av samma natur som den läkare eljest ha att utföra vid ett ifrågasatt ingrepp. Beträffande sterilisering, som ju innebär ett mindre ingripande än kastrering, gäller visserligen för jämförliga fall, att åtgärden ej må äga rum utan tillstånd av medicinalstyrelsen. Det kan emellertid ej sällan befaras, att sterilisering påkallas i oträngt mål, och det återhållande moment som en central prövning utgör torde med avseende å denna åtgärd vara av särskild betydelse. Beträffande kastrering åter torde, såsom strafflagberedningen framhållit, vara sällsynt att åtgärden påkallas annat än i trängande fall. Därjämte tala vägande skäl mot en anordning som kräver central prövning av frågan om tillåtligheten av kastrering på humanitär indikation. Den som på grund av abnorm könsdrift önskar bli kastrerad torde nämligen, såsom i yttrandena erinrats, vara synnerligen angelägen, att hans ärende behandlas med särskild diskretion. Han kan befara, att om handlingar skola uppsättas i ärendet och ett flertal personer taga del av dem, ingreppet och dess orsaker blottas för obehöriga, och han kan på den grund bli obenägen att begära kastrering, ehuru sådan är sakligt motiverad. Det synes därför vara lämpligast, att kastrering i dessa fall som regel får ske efter läkares bedömande. Tillräckliga garantier för att prövningen sker med erforderlig omsorg och sakkunskap torde kunna vinnas genom att föreskriva, att jämte

den läkare, som företager ingreppet, jämväl annan läkare i den tjänsteställning Konungen bestämmer skall, med angivande av grunden för åtgärden, ha förklarat förutsättningarna för densamma vara för handen. Utlåtande torde böra avfattas skriftligen. En dylik anordning av prövningsförfarandet har i allmänhet ansetts tillräcklig för avbrytande av havandeskap och i vissa fall även för sterilisering.

Ehuru sålunda prövningen, huruvida den s. k. humanitära indikationen föreligger, i regel torde kunna anförtros åt två läkare, synes likväl kravet på central prövning böra bibehållas för vissa hithörande fall. Om den vars kastrering är ifrågasatt saknar förmåga att lämna giltigt samtycke till åtgärden, torde det vara önskvärt, att prövningen städse sker hos medicinalstyrelsen. Detsamma torde böra gälla, därest han ej fyllt 23 år. I sådan händelse skall ju enligt förslaget kastrering endast undantagsvis få äga rum. Är han intagen å fångvårdsanstalt, sinnessjukhus eller annan dylik anstalt, torde det likaledes med hänsyn till den ställning vari han befinner sig vara lämpligt att upprätthålla kravet på en central prövning. Jag vill i övrigt framhålla, att i de fall, då enligt vad nyss sagts kastrering må ske efter två läkares samstämmiga prövning, något hinder ej bör föreligga mot att ärendet i stället drages under medicinalstyrelsens prövning.

Enligt beredningens förslag må tillstånd av medicinalstyrelsen till kastrering icke lämnas med mindre — där så kan ske — tillfälle att yttra sig beretts, om vederbörande är underårig den som har vårdnaden om honom, om han är omyndigförklarad hans förmyndare, om han är gift hans make samt om han är intagen å allmän anstalt dennas läkare och föreståndare. Dessa bestämmelser böra i tillämpliga delar gälla även i nyss nämnda fall, då prövningen anförtros två läkare. Därjämte torde för dessa fall böra stadgas, att anmälan om kastreringsåtgärden skall göras till medicinalstyrelsen. Föreskrift i sådant hänseende torde lämpligen böra meddelas i administrativ ordning.

På sätt framgår av det anförda har jag i fråga om huvudpunkterna i en lagstiftning om kastrering med allenast få undantag kunnat ansluta mig till strafflagberedningens förslag. Beträffande de delar av förslaget som jag härvid icke berört synas skäl till avvikelser i sakligt hänseende icke föreligga.

Beredningens promemoria innehåller även förslag om ändring i lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar. Mot detta förslag, som innebär en utsträckning av det i 14 § nämnda lag stadgade sekretesskyddet till att avse även myndighets beslut i ärende rörande tillämpning av lagen om sterilisering och den föreslagna lagen om kastrering, synes någon erinran ej vara att göra. Därest ytterligare bestämmelser till skydd mot otillbörligt offentliggörande av beslut eller åtgärd i sådant ärende finnas erforderliga, kunna de meddelas i administrativ ordning.

Den föreslagna lagen om kastrering föranleder ändring i lagen om behörighet att utöva läkarkonsten och i regeringsrättslagen. Den förra lagändringen har jag anmält i samband med frågan angående ändrad lagstiftning

rörande homosexualitetens straffrättsliga behandling. Ändringen i regeringsrättslagen avser att mål rörande tillstånd till kastrering liksom mål om sterilisering skola upptagas och avgöras av regeringsrätten. Frågan härom torde jag senare få anmäla.

Lagstiftningen torde böra träda i kraft den 1 juli 1944.

I enlighet med vad sålunda anförts ha upprättats bilagda förslag¹ till

- 1) *lag om kastrering; samt*
- 2) *lag angående ändrad lydelse av 14 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förstnämnda lagförslag måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Bertil Crona.

¹ Det under 2) upptagna lagförslaget, som är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget i samma ämne, har här utelämnats.

F ö r s l a g
till
L a g
om kastrering.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Kan någon med skäl antagas komma att på grund av sin könsdrift begå brott som medför allvarlig fara eller skada för annan, må han kastreras enligt denna lag, såvida han samtyckt därtill.

Samma lag vare, där någon på grund av könsdriftens abnorma riktning eller styrka åsamkas svårt själsligt lidande eller annan allvarlig olägenhet.

Denna lag äger ej tillämpning i fråga om åtgärd som är påkallad av sjukdom i könsorganen.

2 §.

Saknar någon på grund av rubbad själsverksamhet förmåga att lämna giltigt samtycke till kastrering, må han kastreras, oaktat sådant samtycke ej föreligger.

3 §.

Ej må någon kastreras innan han fyllt tjugutre år, med mindre synnerliga skäl därtill äro.

4 §.

Kastrering må, där ej nedan annorlunda stadgas, företagas allenast efter tillstånd av medicinalstyrelsen. Sådant tillstånd må icke lämnas för någon, med mindre tillfälle att yttra sig, där så kan ske, beretts, om han är underårig den som har vårdnaden om honom, om han är omyndigförklarad hans förmyndare, om han är gift hans make samt om han är intagen å allmän anstalt dennas läkare och föreståndare.

Å den som fyllt tjugutre år och är i stånd att lämna giltigt samtycke må kastrering enligt 1 § andra stycket företagas utan medicinalstyrelsens tillstånd, därest den läkare som utför ingreppet samt annan läkare i den tjänstställning Konungen föreskriver, i skriftligt utlåtande, med angivande av grunden för åtgärden förklarar förutsättningarna för densamma vara för handen. Vad nu sagts skall dock ej gälla den som är intagen å fångvårdsanstalt, sinnessjukhus eller annan dylik anstalt.

Vid prövning som avses i andra stycket skall i tillämpliga delar iakttagas vad i första stycket andra punkten stadgas.

5 §.

Kastrering skall utföras å lasarett, därmed jämförlig allmän anstalt eller sjukstuga av där anställd läkare. Utan hinder härav må medicinalstyrelsen, där styrelsen så prövar erforderligt, medgiva viss läkare att utföra sådan åtgärd å anstalt som nyss sagts eller å annan anstalt.

6 §.

Läkare eller annan, som å tjänstens vägnar eller eljest tagit befattning med kastrering eller med ärende angående sådan åtgärd, må ej i oträngt mål yppa något av vad därvid förekommit.

7 §.

Över medicinalstyrelsens beslut i ärende angående kastrering må besvär anföras hos Konungen inom en månad från den dag då beslutet meddelades.

8 §.

Den som verkställer kastrering i strid med denna lag eller mot bättre vetande till myndighet eller läkare avgiver falsk utsaga i ärende angående kastrering eller överträder vad i 6 § stadgas, dömes, där ej förseelsen eljest är belagd med strängare straff, till dagsböter eller fängelse i högst ett år.

9 §.

Förseelse mot vad i 6 § stadgas må ej åtalas av allmän åklagare, där den ej av målsägande angives till åtal.

Böter som ådömas enligt denna lag tillfalla kronan.

10 §.

Konungen äger meddela erforderliga bestämmelser angående tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1944.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 22 december 1943.

Närvarande:

justitieråden ALSÉN,
LIND,
regeringsrådet EKLUND,
justitierådet ERICSSON.

Enligt lagrådet den 27 november 1943 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 5 november 1943, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om kastrering*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsrådet L. G. Ohlsson.

Förslaget föranledde följande yttrande av lagrådet.

Enligt det av strafflagberedningen avgivna förslaget, 1 § tredje stycket, skulle förevarande lag icke äga tillämpning i fråga om åtgärd som vore påkallad av kroppslig sjukdom. I anledning härav har uti vissa yttranden uttalats att gränsen för den medicinska indikationen borde uppdragas skarpare än vad sålunda skett, därvid förordats att bestämmelsen jämkades till att avse åtgärd som vore påkallad av sjukdom i könsorganen. Departementschefen har funnit den ifrågasatta ändringen lämplig, och det remitterade förslaget har utformats i enlighet härmed.

I lagstiftningsärendet har emellertid upplysts att kastrering, genom strålbehandling, förekommer vid vissa former av bröstkörtelkräfta. Kastrering lärer jämväl äga rum, om ock mera sällan, där ett upphörande av kvinnas reglering anses erforderligt på grund av exempelvis vissa blodsjukdomar, svår blodbrist eller höggradig kraftnedsättning. Då lagen uppenbarligen ej bör äga tillämpning i nämnda fall, lärer förevarande lagrum ha blivit för snävt avfattat. Även om vissa skäl tala för en begränsning av den medicinska indikationen, synes därför en återgång i sak böra ske till strafflagberedningens förslag.

Ur protokollet:

G. Lindencrona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 januari 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bergquist, lagrådets den 22 december 1943 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 5 november 1943 remitterade förslaget till *lag om kastrering*.

Efter redogörelse för lagrådets utlåtande anför föredraganden följande.

Den i förhållande till strafflagberedningens förslag mera snäva avfattning, som 1 § tredje stycket erhållit i det remitterade förslaget och som förordats av bl. a. medicinalstyrelsen, har förestavats av en önskan att motverka att uttrycket »kroppslig sjukdom» möjligen gäves en så vidsträckt innebörd, att därunder komme att inbegripas sådana indikationer för kastrering som vore avsedda att regleras i lag, främst en abnorm stegring eller inriktning av könsdriften. På grund av vad lagrådet anfört torde emellertid en återgång i sak till strafflagberedningens förslag böra ske. I förslaget har fördenskull bestämmelsen erhållit sådan avfattning att lagen ej skall äga tillämpning i fråga om ingrepp i könsorganen som är påkallat av kroppslig sjukdom. Med uttrycket ingrepp åsyftas härvid såväl operativt ingrepp som strålbehandling. Att sexuell abnormitet ej skall hänföras till kroppslig sjukdom följer av vad jag nyss anfört.

Föredraganden hemställer, att det i enlighet med vad sålunda anförts ändrade lagförslaget ävensom det vid statsrådsprotokollet för den 5 november 1943 fogade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 14 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bertil Crona.